2024/587

2024 2 13

KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO REGLAMENTAS (ES) 2024/587

2024 m. vasario 12 d.

kuriuo nustatoma nukrypti nuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/2115 leidžianti nuostata, susijusi su geros agrarinės ir aplinkosaugos žemės būklės (GAAB) 8 standarto taikymu, išlaidų tinkamumo finansuoti iš EŽŪGF lėšų datomis ir BŽŪP strateginių planų pakeitimų, kuriais iš dalies keičiamos kai kurios ekologinės sistemos, taisyklėmis 2024-aisiais prašymų teikimo metais

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2021 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/2115, kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą žemės ūkio politiką rengtinų strateginių planų (BŽŪP strateginių planų), finansuotinų iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), rėmimo taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013 ([1]), ypač į jo 148 straipsnio 1 dalį,

kadangi:

(1) pagal Reglamento (ES) 2021/2115 13 straipsnį, valstybės narės turi užtikrinti, kad būtų išlaikoma visos žemės ūkio paskirties žemės, įskaitant žemę, kuri nebenaudojama gamybos tikslais, gera agrarinė ir aplinkosaugos būklė, ir, vadovaudamosi pagrindiniu to reglamento III priede nurodytų geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės standartų (toliau – GAAB standartai) tikslu, nacionaliniu arba regioniniu lygmeniu ūkininkams ir kitiems paramos gavėjams nustatyti minimaliuosius standartus dėl kiekvieno tame priede pateiktame sąraše nurodyto GAAB standarto;

(2) pirmajame 8 GAAB standarto reikalavime nustatyta, kad ūkininkai minimalią savo ariamosios žemės dalį turi skirti negamybiniams plotams ir objektams. Reglamento (ES) 2021/2115 III priede nurodytos trys galimybės įvykdyti šį įsipareigojimą, kurias valstybės narės gali pasiūlyti ūkininkams. Pagrindinis 8 GAAB standarto, įskaitant ir antrąjį, trečiąjį bei galimą ketvirtąjį reikalavimus, tikslas – išlaikyti negamybinius objektus ir plotus, kad būtų padidinta ūkių biologinė įvairovė;

(3) dėl žaliosios architektūros, kuri numatyta pagal pastarąją bendros žemės ūkio politikos reformą, išaugus aplinkos užmojams, ūkininkai susiduria su neeiliniais sunkumais ir neapibrėžtumu. Visų pirma praėję metai išsiskyrė tuo, kad per juos įvyko daug ekstremalių meteorologinių reiškinių, įskaitant, be kita ko, sausras ir potvynius įvairiose Sąjungos dalyse. Šie reiškiniai daro poveikį produkcijai ir pajamoms, dėl jų sunku vykdyti įprastą agronominę praktiką ir laikytis darbų kalendoriaus, todėl ūkininkai patiria didelį spaudimą prisitaikyti. Dėl Rusijos agresijos prieš Ukrainą išaugusios energijos ir išteklių kainos, pragyvenimo išlaidos ir infliacija, pakitę tarptautinės prekybos srautai ir būtinybė remti Ukrainą dar labiau padidino netikrumą ir rinkos spaudimą;

(4) pastaruoju metu sumažėjo ūkininkų pajamos ir, palyginti su 2022 m., ypač smarkiai nukrito grūdų kainos. Nukritus grūdų kainoms 27 proc. sumažėjo 27 ES valstybių narių grūdų produkcijos vertė – nuo 80,6 mlrd. EUR 2022 m. iki 58,8 mlrd. EUR 2023 m.;

(5) dėl pastarojo meto geopolitinių įvykių ir ekstremalių meteorologinių reiškinių bendro poveikio ūkininkams sunku laikytis reikalavimo minimalią ariamosios žemės dalį skirti negamybiniams plotams ir objektams, kuris tam tikrais atvejais gali turėti didelį trumpalaikį poveikį jų pajamoms ir kelti pavojų jų veiklos gyvybingumui;

([1]) OL L 435, 2021 12 6, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj.

(6) todėl valstybėms narėms turėtų būti leidžiama nuspręsti, kad ūkininkai 8 GAAB standarto pirmąjį reikalavimą 2024-aisiais prašymų teikimo metais išimties tvarka laikinai gali įvykdyti alternatyviu būdu. Pagal šią galimybę ūkininkams ir kitiems paramos gavėjams būtų leidžiama to standarto pirmąjį reikalavimą įvykdyti ne mažiau kaip 4 proc. ariamosios žemės ūkio lygmeniu skiriant negamybiniams plotams ir objektams, įskaitant pūdymui paliktą žemę, ir (arba) azotą kaupiantiems pasėliams, ir (arba) tarpiniams pasėliams, todėl padidėtų ūkininkų veiklos gyvybingumas, nes jie galėtų lanksčiau naudoti plotus, tinkamus įpareigojimui tam tikrą ariamosios žemės dalį skirti biologinei įvairovei didinti. Taip būtų mažiau ribojami ariamosios žemės panaudojimo būdai, prarasta mažiau pajamų ir vis tiek užtikrinama tam tikra nauda aplinkai;

(7) azotą kaupiančių pasėlių ir tarpinių pasėlių naudojimas duoda įvairios su dirvožemio būkle susijusios naudos aplinkai, be kita ko, padidina dirvožemio biologinę įvairovę ir padeda išvengti maisto medžiagų išplovimo. Biologinei įvairovei naudingas ir reikalavimas, kad pasėliai būtų auginami nenaudojant augalų apsaugos produktų. Tačiau jei plote, kuriame turi būti laikomasi 8 GAAB standarto pirmojo reikalavimo, tarpiniai pasėliai auginami nenaudojant augalų apsaugos produktų po pagrindinių pasėlių, valstybės narės turėtų taikyti svorinį koeficientą, kuris yra lygus 1, kad būtų atsižvelgta į 2024-iesiems prašymų teikimo metams ūkininkų jau priimtus valdymo ir sėjos sprendimus, kurių neįmanoma pakeisti be papildomų išlaidų;

(8) nukrypti leidžianti nuostata turėtų būti taikoma tik 2024-iesiems prašymų teikimo metams ir nedaryti poveikio po 2024 m. taikysimoms taisyklėms, be to, ji turėtų būti taikoma tik tiek, kiek tikrai būtina siekiant padėti ūkininkams įveikti pirmiau aprašytus sunkumus, kad nebūtų nepagrįstai pakenkta 8 GAAB standarto tikslui didinti ūkių biologinę įvairovę siekiant ilgalaikio sektoriaus tvarumo. Kiti trys Reglamento (ES) 2021/2115 III priede nurodyti 8 GAAB standarto reikalavimai, įskaitant reikalavimą išlaikyti kraštovaizdžio elementus, 2024-aisiais prašymų teikimo metais turėtų būti taikomi toliau;

(9) GAAB standartai yra su ekologinėmis sistemomis ir agrarinės aplinkosaugos, klimato srities bei kitais valdymo įsipareigojimais susijusios paramos pagrindinių sąlygų dalis, todėl yra tikslinga nustatyti taisykles dėl pagrindinių paramos sąlygų laikymosi tais atvejais, kai valstybė narė pasinaudoja nuo 8 GAAB pirmojo reikalavimo nukrypti leidžiančia nuostata. Siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi bendrojo principo, pagal kurį išmokos skiriamos tik už GAAB standartus viršijančius įsipareigojimus, ir išlaikyti intervencinių priemonių, kurios yra bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) žaliosios architektūros dalis, užmojį, turėtų būti nustatyta, kad su ekologinėmis sistemomis ir agrarinės aplinkosaugos, klimato srities bei kitais valdymo įsipareigojimais susijusios išmokos 2024-aisiais prašymų teikimo metais turėtų būti mokamos tik už tuos įsipareigojimus, kurie viršija naują 8 GAAB pirmojo reikalavimo įvykdymo galimybę, nustatytą šiame reglamente;

(10) galimybė nukrypti nuo 8 GAAB standarto, apibrėžto valstybių narių BŽŪP strateginiuose planuose, taikymo nedaro poveikio Reglamento (ES) 2021/2115 109 straipsnio 2 dalies a punkto i papunktyje valstybėms narėms nustatytam įpareigojimui į savo BŽŪP strateginius planus įtraukti kiekvieno to reglamento III priede nurodyto GAAB standarto įgyvendinimo ir susijusių elementų aprašymą;

(11) siekiant užtikrinti, kad šiuo reglamentu nustatytomis nukrypti leidžiančiomis nuostatomis būtų veiksmingai siekiama jų tikslo, ir atsižvelgiant į tai, kad ūkininkams reikia nuspręsti, kokius pavasarinius kultūrinius augalus sėti 2024 m., sprendimas pasinaudoti nukrypti leidžiančiomis nuostatomis turėtų būti priimtas greitai. Todėl valstybės narės turėtų priimti sprendimą ir apie jį pranešti Komisijai per 15 dienų nuo šio reglamento įsigaliojimo, naudodamos informacinėmis technologijomis pagrįstą sistemą, kuria Komisija suteikė galimybę naudotis pagal Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) 2017/1185 ([2]). Sprendimai turėtų būti įtraukti į BŽŪP strateginius planus teikiant pirmąjį prašymą iš dalies juos pakeisti pagal Reglamento (ES) 2021/2115 119 straipsnį. Atsižvelgiant į būtinybę užtikrinti, kad sprendimai būtų įgyvendinami laiku, jie neturėtų būti tvirtinami Komisijos;

([2]) 2017 m. balandžio 20 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2017/1185, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamentų (ES) Nr. 1307/2013 ir (ES) Nr. 1308/2013 taikymo taisyklės dėl informacijos ir dokumentų teikimo Komisijai ir kuriuo iš dalies keičiami ir panaikinami keli Komisijos reglamentai (OL L 171, 2017 7 4, p. 113, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2017/1185/oj).

(12) labai svarbu stebėti, kiek naudojamasi nukrypti leidžiančiomis nuostatomis. Todėl valstybės narės turėtų pateikti Komisijai atitinkamus duomenis ir nukrypti leidžiančios nuostatos poveikio tos nuostatos tikslui ir pagrindiniam 8 GAAB pirmojo reikalavimo tikslui kokybinį vertinimą;

(13) 8 GAAB standarto pirmasis reikalavimas yra atskaitos scenarijus kai kuriose ekologinėse sistemose, nustatytose valstybių narių BŽŪP strateginiuose planuose. Kad galėtų gauti atitinkamas išmokas, įsipareigojimus pagal ekologines sistemas prisiėmę ūkininkai turi laikytis tų sistemų pagrindinių reikalavimų. Tačiau gali būti, kad ne visos šiuo metu valstybių narių BŽŪP strateginiuose planuose nustatytos ekologinės sistemos yra parengtos taip, kad ūkininkai kaip atskaitos scenarijų ekologinėje sistemoje galėtų naudoti šiame reglamente numatytą naują 8 GAAB standarto pirmojo reikalavimo įvykdymo galimybę. Šis faktas gali būti kliūtis ūkininkams prisiimti įsipareigojimus pagal šias ekologines sistemas, nes jie negalėtų jų derinti su šiame reglamente nustatyta nauja 8 GAAB standarto pirmojo reikalavimo įvykdymo galimybe, o tai gali daryti papildomą poveikį jų veiklos gyvybingumui;

(14) siekiant užtikrinti, kad ūkininkai, norintys 2024 m. prisiimti įsipareigojimus pagal BŽŪP strateginiuose planuose nustatytas ekologines sistemas, kuriose atskaitos scenarijus yra 8 GAAB standarto pirmasis reikalavimas, galėtų visapusiškai pasinaudoti šiame reglamente nustatytomis nukrypti leidžiančiomis nuostatomis ir kad tokiu atveju visas tų nukrypti leidžiančių nuostatų poveikis galėtų būtų išnaudotas ūkininkų veiklos gyvybingumui didinti, valstybėms narėms turėtų būti suteikta galimybė padaryti ir taikyti tų ekologinių sistemų pakeitimus pakankamai iš anksto prieš prasidedant prašymų teikimui 2024-aisiais prašymų teikimo metais. Tuo tikslu valstybėms narėms turėtų būti leidžiama padaryti ir pritaikyti tokius pakeitimus BŽŪP strateginiuose planuose be išankstinio Komisijos patvirtinimo. Ši nukrypti nuo Reglamento (ES) 2021/2115 119 straipsnio leidžianti nuostata turėtų būti taikoma tik tiems pakeitimams, kurie yra tikrai būtini siekiant BŽŪP strateginiuose planuose nustatytas atitinkamas ekologines sistemas pritaikyti pagal šiame reglamente nustatytas nukrypti nuo 8 GAAB standarto leidžiančias nuostatas;

(15) siekiant užtikrinti, kad pranešimai apie ekologinių sistemų pakeitimus, padarytus pagal šiame reglamente numatytą nukrypti leidžiančią nuostatą, Komisijai būtų teikiami per tą pačią elektroninio keitimosi duomenimis sistemą, kaip ir Reglamento (ES) 2021/2115 119 straipsnyje nurodyti prašymai iš dalies pakeisti BŽŪP strateginius planus, valstybės narės tokius pranešimus turėtų teikti per Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2021/2289 ([3]) 3 straipsnyje nurodytą elektroninio keitimosi duomenimis sistemą SFC2021;

(16) siekiant suteikti teisinio tikrumo ir užtikrinti tinkamą Reglamento (ES) 2021/2115 VII antraštinėje dalyje nurodytos veiklos rezultatų peržiūros sistemos veikimą, valstybių narių pagal šį reglamentą daromus ir taikomus ekologinių sistemų pakeitimus turėtų patvirtinti Komisija. Todėl valstybės narės, kurios naudojasi nukrypti nuo Reglamento (ES) 2021/2115 119 straipsnio leidžiančia nuostata, turėtų prašyti Komisijos patvirtinti pagal šį reglamentą padarytus ir taikomus ekologinių sistemų pakeitimus – tuo tikslu jos tuos pakeitimus turėtų įtraukti į kitą pagal to reglamento 119 straipsnio 1 dalį teikiamą prašymą iš dalies pakeisti BŽŪP strateginį planą;

(17) siekiant suteikti teisinio tikrumo ūkininkams, kuriems yra aktualūs ekologinių sistemų, kuriose atskaitos scenarijus yra 8 GAAB standarto pirmasis reikalavimas, pakeitimai, 2024-aisiais prašymų teikimo metais padaryti ir taikomi dėl šiame reglamente nustatytų nukrypti leidžiančių nuostatų, turėtų būti nustatytos taisyklės dėl pranešimų apie tų ekologinių sistemų pakeitimus teikimo Komisijai termino ir tų pranešimų turinio;

(18) kadangi valstybių narių BŽŪP strateginiuose planuose nustatytų ekologinių sistemų, kuriose atskaitos scenarijus yra 8 GAAB standarto pirmasis reikalavimas, pakeitimai gali turėti įtakos išlaidų tinkamumui finansuoti iš EŽŪGF lėšų, siekiant užtikrinti optimalų nukrypti nuo Reglamento (ES) 2021/2115 119 straipsnio leidžiančios nuostatos veiksmingumą, būtina nukrypti ir nuo to reglamento 86 straipsnio 2 dalyje nustatytų taisyklių dėl datos, nuo kurios tokios išlaidos būtų tinkamos finansuoti atsižvelgiant į tuos pakeitimus;

([3]) Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2021/2289 2021 m. gruodžio 21 d. kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/2115 taikymo taisyklės dėl BŽŪP strateginių planų turinio pateikimo ir saugaus keitimosi informacija elektroninės sistemos (OL L 458, 2021 12 22, p. 463, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2021/2289/oj).

(19) atsižvelgiant į tai, kad valstybės narės sprendimus turi priimti likus pakankamai laiko iki ūkininkams 2024 m. pavasarį priimant sprendimus dėl sėjos, šis reglamentas turėtų skubos tvarka įsigalioti kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*;

(20) Bendros žemės ūkio politikos komitetas nepateikė nuomonės per komiteto pirmininko nustatytą terminą,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Nukrypti nuo 8 GAAB standarto pirmojo reikalavimo 2024-aisiais paraiškų teikimo metais leidžianti nuostata

1. Nukrypstant nuo žemei taikomo geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės (GAAB) 8 standarto pirmojo reikalavimo, valstybės narės gali nuspręsti, kad 2024-aisiais prašymų teikimo metais ūkininkai ir kiti paramos gavėjai, kuriems taikomas tas standartas, gali pirmąjį to standarto reikalavimą įvykdyti skirdami ne mažiau kaip 4 proc. ariamosios žemės ūkio lygmeniu:

— negamybiniams plotams ir objektams, įskaitant pūdymui paliktą žemę, ir (arba)

— azotą kaupiantiems pasėliams, ir (arba)

— tarpiniams pasėliams.

Tarpiniai pasėliai ir azotą kaupiantys pasėliai auginami nenaudojant augalų apsaugos produktų. Tarpiniams pasėliams valstybės narės taiko svorinį koeficientą, kuris yra lygus 1.

Taikant 1 dalį valstybių narių priimti sprendimai taikomi nuo 2024 m. sausio 1 d.

2. Reglamento (ES) 2021/2115 31 straipsnyje nurodytų ekologinių sistemų ir to reglamento 70 straipsnyje nurodytų agrarinės aplinkosaugos, klimato srities bei kitų valdymo įsipareigojimų, kuriuos valstybės narės nustatė savo BŽŪP strateginiuose planuose, tikslais priimdamos šio straipsnio 1 dalyje nurodytus sprendimus valstybės narės užtikrina, kad, jei ūkininkas nusprendžia laikytis 8 GAAB standarto pirmojo reikalavimo remdamasis 1 dalyje nurodytu reikalavimu, išmokos 2024-aisiais prašymų teikimo metais būtų mokamos tik už tą reikalavimą viršijančius įsipareigojimus, kaip nustatyta to reglamento 31 straipsnio 5 dalies pirmos pastraipos a punkte ir 70 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a punkte.

2 straipsnis

Sprendimų priėmimo terminas, pranešimas apie juos ir jų taikymas

1 straipsnio 1 dalyje nurodyta nukrypti leidžiančia nuostata nusprendusios pasinaudoti valstybės narės per 15 dienų nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos Komisijai praneša apie pagal tą straipsnį priimtą sprendimą, naudodamos informacinėmis technologijomis pagrįstą sistemą, kuria Komisija suteikė galimybę naudotis pagal Įgyvendinimo reglamentą (ES) 2017/1185.

Pagal šio reglamento 1 straipsnio 1 dalį priimtą sprendimą valstybės narės įtraukia į BŽŪP strateginio plano 3.10 skirsnį, susijusį su paramos sąlygomis ir GAAB standartu, teikdamos pirmąjį prašymą iš dalies pakeisti BŽŪP strateginį planą pagal Reglamento (ES) 2021/2115 119 straipsnį, po pranešimo pagal pirmą pastraipą.

Pagal šio reglamento 1 straipsnio 1 dalį priimtiems sprendimams nereikia Komisijos patvirtinimo, nurodyto Reglamento (ES) 2021/2115 119 straipsnio 10 dalyje.

Valstybės narės, kurios naudojasi 1 straipsnio 1 dalyje nurodyta nukrypti leidžiančia nuostata, į Reglamento (ES) 2021/2115 134 straipsnyje nurodytą metinę veiklos rezultatų ataskaitą, kuri turi būti pateikta ne vėliau kaip 2025 m. vasario 15 d., įtraukia duomenis apie tai, kiek ta nukrypti leidžiančia nuostata naudojamasi.

3 straipsnis

Nukrypti nuo Reglamento (ES) 2021/2115 86 straipsnio 2 dalies ir 119 straipsnio 2024-aisiais prašymų teikimo metais leidžiančios nuostatos

1. Nukrypstant nuo Reglamento (ES) 2021/2115 119 straipsnio ir nedarant poveikio 1 straipsnio 2 daliai, valstybės narės, kurios nusprendžia pasinaudoti 1 straipsnio 1 dalyje nurodyta nukrypti leidžiančia nuostata, 2024-iaisiais prašymų teikimo metais gali be išankstinio Komisijos patvirtinimo padaryti ir taikyti Reglamento (ES) 2021/2115 31 straipsnyje nurodytų BŽŪP strateginiuose planuose nustatytų ekologinių sistemų, kuriose atskaitos scenarijus yra 8 GAAB standarto pirmasis reikalavimas, pakeitimus.

Tie pakeitimai turi būti susiję tik su tais pirmoje pastraipoje nurodytų ekologinių sistemų elementais, kurie yra tikrai būtini siekiant užtikrinti, kad įsipareigojimus pagal tas ekologines sistemas prisiimantys ūkininkai galėtų tuos įsipareigojimus derinti su 1 straipsnio 1 dalyje nustatytomis 8 GAAB standarto pirmojo reikalavimo įvykdymo galimybėmis.

2. Valstybės narės nustato tokią 1 dalyje nurodytų pakeitimų taikymo pradžios datą, kad ūkininkai turėtų pakankamai laiko į tuos pakeitimus atsižvelgti.

3. Valstybės narės apie 1 dalyje nurodytus pakeitimus praneša Komisijai iki jų taikymo pradžios.

Pranešimas pateikiamas naudojantis elektroninio keitimosi duomenimis sistema SFC2021. Pranešime aprašomi pirmoje pastraipoje nurodyti ekologinių sistemų pakeitimai ir paaiškinamos priežastys, kodėl tie pakeitimai yra tikrai būtini, kaip reikalaujama 1 dalyje.

4. Valstybės narės 1 dalyje nurodyta nukrypti leidžiančia nuostata gali pasinaudoti tik vieną kartą.

5. 1 dalyje nurodytus pakeitimus valstybės narės įtraukia į kitą pagal Reglamento (ES) 2021/2115 119 straipsnio 1 dalį teikiamą prašymą iš dalies pakeisti BŽŪP strateginį planą.

6. Nukrypstant nuo Reglamento (ES) 2021/2115 86 straipsnio 2 dalies, išlaidos, kurios tampa tinkamos finansuoti dėl pirmoje pastraipoje nurodytų BŽŪP strateginių planų pakeitimų, yra tinkamos finansuoti iš EŽŪGF lėšų nuo 3 dalyje nurodyto pranešimo dienos.

4 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2024 m. vasario 12 d.

Komisijos vardu
Pirmininkė
Ursula VON DER LEYEN